

koristi za našo filozofsko literaturo. Vedno bo predstavljalo orientacijo na področju zbranega gradiva raznih problemov estetike in številnih njenih struj.

D r. K s e n i j a A t a n a s i j e v i ć.

Tone Seliškar: Rudi. Povest za mladino. Knjižnica mladinske matice št. 5. Izdala Mladinska matica poverjenišva U. J. U. v Ljubljani 1929. Str. 108.

Običajni in skoro uzakonjeni tip naše mladinske povesti je ta le: kakor koli izvedena, toda ganljiva zgodba s poljubno vsiljivim poukom o preblagih idealih bogaboječnosti in kreposti. Le glede pouka je Seliškarjeva povest na videz rezko nasprotje podobnih starejših spisov. Mesto rečenih idealov propoveduje namreč nove: stroje, raketni avto, Lindbergha, obljubljeni deželo Ameriko, Edisona in proletarsko zavest. Nov je torej po vsebini propovedi, toda tudi samo v nji. Zakaj intimna stran njegovih idej, ki jih beremo v tej knjižici, je v bistvu prav tako prazen «sled sence zarje onstranske gloriije» današnjih idealov, kakor so bile prejšnje tendence petnajsta in petnajstkrat primitivizirana nalika tedanjih vzorov.

Poleg duha miselnosti in docela staromodno vsiljivega razkladanja svojih idej je prevzel Seliškar tudi vse druge manire dosedanjih mladinskih pisateljev. Ne glede na to, da se je nekoč ganljiva zgodba sicer dobro ujemala s tedanjo blago miselnostjo, da pa se nujno slabo zлага s trezno in praktično sedanjo, pripoveduje Seliškar vnanje modernizirano, v bistvu pa prav tako solzno storijo kakor stari. Razlika je samo v tem, da se pri njem po celi vrsti brez zadrege kopičenih vpijočih slučajev vse dobro in lepo izteče zato, ker je Rudi proletarsko dete in ker ima marljivo ljubezen do motorjev, svoj čas pa so pisatelji vprizarjali podobne čudovitosti radi tega, ker so bili njih junaki bogaboječi in pošteni.

In kakor v vsem ostalem, je sledil Seliškar svojim predhodnikom tudi v izdelavi in v nedostatnem poznanju stvari, o katerih govori. Zato mora o marsičem pisati mučno nedoločno in izbegljivo, celo o preljubih mu strojih in motorjih, da, celo o stvareh prav preproste izobrazbe. Tako se bo na primer vsak gimnazijastek zabaval ob zemljepisnem podatku, ki ga bo bral v početku šestega poglavja: «V londonskem pristanišču so bili dva tedna. Rudi je moral ostati v kajuti in bi si strašno rad ogledal to največje mesto sveta. Pa ni smel. Samo skozi okence je opazoval pestro življenje v pristanu.»

Če pridenem še, da knjiga niti jezikovno ni zgledna, lahko tvegam sodbo, da je s tem delcem obnovljen stari tip naše mladinske povesti v vsej mizeriji. Po pisateljskem znanju in po vrednosti «Rudi» ne prekaša povesti Janeza Ciglerja, za katerimi pa kajpada daleč zaostaja po literarno-zgodovinskem pomenu. Dosedanje «centralne osebnosti» slovenske literature tako slabih del niso pisale.

J. V i d m a r.

France Bevk: Muka gospé Vere. Trst 1929. Književna družina «Luč». Tiskala tiskarna «Edinost» v Trstu. Str. 103.

Pisatelj je segel v velemestno duševno bedo, v kateri klije dan na dan nešteto prikritih dram. S krepkimi potezami je pokazal ogromni voz, ki ga je možu in ženi zadržnilo življenje in ga je smrt presekala. Pravi krivci se ne dajo prijeti, kajti človeško življenje ni najenostavnejši račun in duše ni mogoče naslikati v par potezah (str. 7). Zgodba bravca zgrabi in razkrije krivce, Ob tem razkritju se zgrozimo, kajti mi vsi smo neštetokrat morilci svojega bližnjega, zadržujemo ogromne vozle in se v svoji slepoti tega često niti ne zavedamo.

Gospa Vera je slišala na verandi svojega stanovanja pogovor dveh sosed z bližnjega balkona. Obirali sta med drugimi tudi njenega moža, da je po-